

LOKAL SPROGSTRATEGI

OPLÆG VED TINE JENSEN OG MAIKE RAAHAUGE. UNDERSØGELSE VED MARIA NEUMANN LARSEN

NØRRE FÆLLED SKOLE

SPROGSTRATEGI PÅ NØRRE FÆLLED SKOLE - HVORFOR?

- Fra 98% flersprogede elever =>
- Alle sprog som ressource
- Sproget som didaktisk og pædagogisk redskab

Kompetencen-
ter for sprog i
KK

Forældre som
ressource

Sproget i
fagene-
aktionslærings-
forløb

Tidlig
sprogstart-
projekt

Dansk som
andetsprog-
strategi

EN GENEREL SPROGDIKTIK PÅ NFS?

TIDLIGERE SPROGSTART

Ny begynderdidaktik med
fokus på flersprogethed

De seks delmål:

Forforståelse

Fagenes sproglige register

Feedback på sprog

Sprogligt aktive elever

Bruge samlede sproglige

ressourcer

Tydeliggøre mål

KKFO pejlemærker for

sprog

Fem turtagninger

Pragmatisk kompetence

God undervisning af flersprogede elever:

- At sætte rammer for undervisningen – klasseledelse, fx regler i klassen, roller i samarbejde, dagsorden for dagen mm.
- At sætte tydelige mål også sproglige mål for undervisningen og læringsmål for den enkelte elev.
- At inddrage elevernes samlede videnskabs- og sproglige kompetencer i undervisningen – at bruge elevernes baggrundsviden i en lærings-sammenhæng uden at forårsage eksotisering/kulturalisering af eleverne.
- At give eleverne en forforståelse (både sprogligt og kulturelt) i forhold til det emne eller aktivitet, der skal arbejdes med.
- At give eleverne en indsigt i og adgang til fagenes sproglige genrer.
- At gøre oplevelser uden for skolen til en del af læringen i undervisningen.
- At have kreative, eksperimenterende og bevægelsesmæssige tilgange i undervisningen (hands on).

Sprog
som nøglen til uddannelse

Sprogsensibel
skolekultur

- Artefakter
- Sprogsyn
- Holdninger

Sprogudviklende
læringsmuligheder

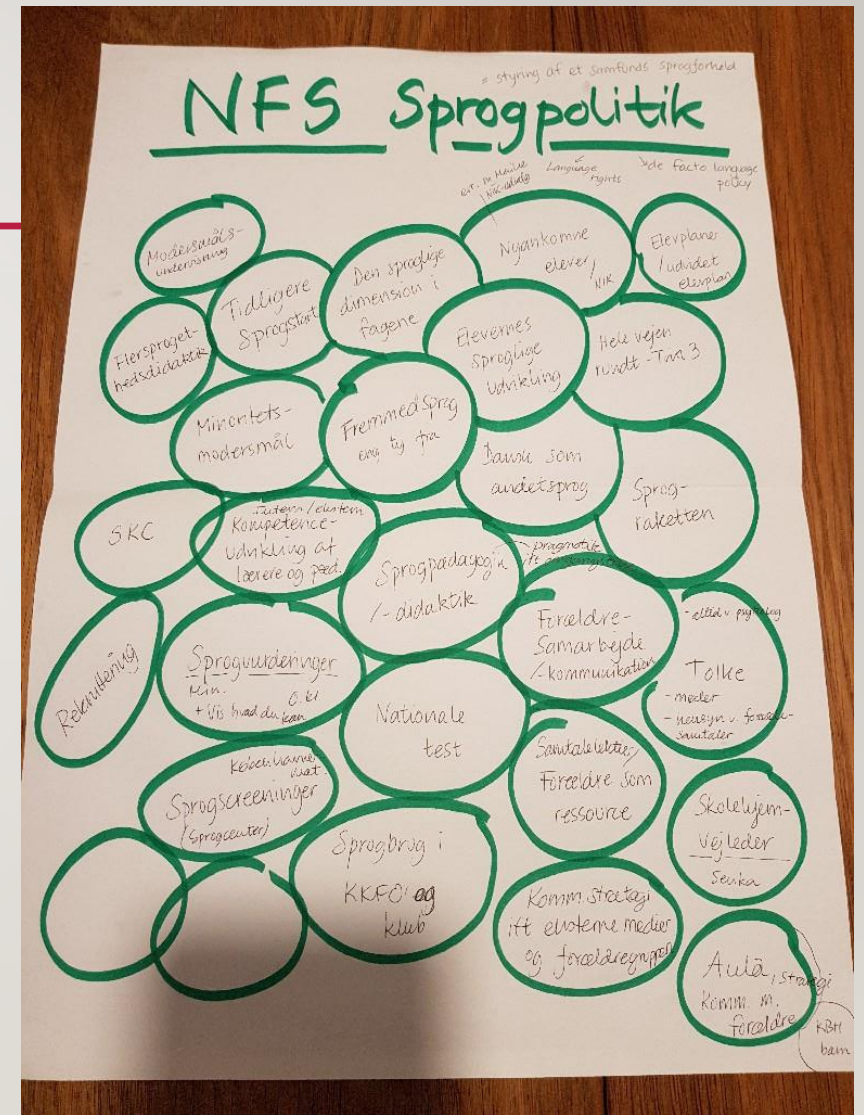
- Didaktik

Sprogsensibel
skolestruktur

- Organisering

METODE

- Dataindsamling ved Maria Neumann Larsen:
 - interviews med elever, ledelse, ressourcepersoner, lærere
 - observation af undervisning og de fysiske rum
 - centrale dokumenter
 - observation af diverse møder
 - Spørgeskemaundersøgelse på 4.-8. årgang (elevstemmer)
- Løbende justering af dataindsamling
- Følgegruppe: Karen Esrom, Petra Daryai-Hansen, Lone Wulf, Mikala Jørgensen og Anne Holmen

SPROGSENSIBEL SKOLEKULTUR

Sprogsensibel skolekultur

- 'Skolens DNA'
- Fælles sprogsyn
(medarbejdere og ledelse)
- Flersprogethed som
ressource
- Fysiske rum; udsmykning

'ALLE BØRN KAN LYKKES'

- Ledere italesætter 'skolens DNA': mangfoldighed og flersprogethed ses som en ressource, anerkendende og inkluderende udgangspunkt
- 'Skolens funktionelle sprogpolitik: alle sprog er velkomne'
- 'Folk er farve- og sproglinde' (?)
- KKFO: 'Pædagogerne gør sig rigtig meget umage, det har været DNA'et, alle dem der hedder det samme med en lille variation, det har de styr på'
- Ingen restriktioner for sprogbrug – men der skal være deltagelsesmuligheder for alle

POSITIVE HOLDNINGER TIL SPROG

- Ledelse, ressourcepersoner, lærere og elever udtrykker positive holdninger til sprog
- Lærere italesætter sprog /flersprogethed som en ressource
- Forældre og deres sprog italesættes flere steder som en ressource
- Grafik på væggene med mange sprog – med meget lille skrift

Sprogskam*

pragmatisk
kompetence*

ELEVKOMMENTARER

- ‘På min skole må man tale det sprog man vil, bare man ikke ‘bagtaler ‘/ ‘bander’ til folk på et sprog de ikke forstår’
- ‘nogle lærere og elever syndes at man kun må tale dansk’
- ‘man må ikke tale andre sprog i skoletiden. Kun vis det er undervisning.’
- ‘alle sprog er velkommen’
- ‘folk taler mange forskellige sprog. Det kan både være positivt, men det kan også udnyttes’

Spørgeskema 4.-8.årgang

Sprogudviklende læringsmuligheder

- Mulighed for alle elever at tilegne sig fagsprog i tale og skrift
- Sprogudviklende fagundervisning
- Pædagogisk udvikling

Sprogudviklende læringsmuligheder

FOKUSPUNKTER I SPROGUDVIKLENDE UNDERVISNING

Alle fags
didaktik

The diagram consists of a large magenta arrow pointing from left to right. Inside the arrow is the text 'Alle fags didaktik'. The arrow points towards a large yellow rounded rectangle on the right. Inside this rectangle is a list of teaching focus points: 'Interaktion', 'Stilladsering', 'Læsning/skrivning', 'Fokus på sprog', 'Flersprogethed', 'Lærerstrategier', and 'Klasseledelse'. The entire diagram is set against a light green background with a wooden floor texture at the bottom.

Interaktion
Stilladsering
Læsning/skrivning
Fokus på sprog
Flersprogethed
Lærerstrategier
Klasseledelse

DET GENERELLE BILLEDE

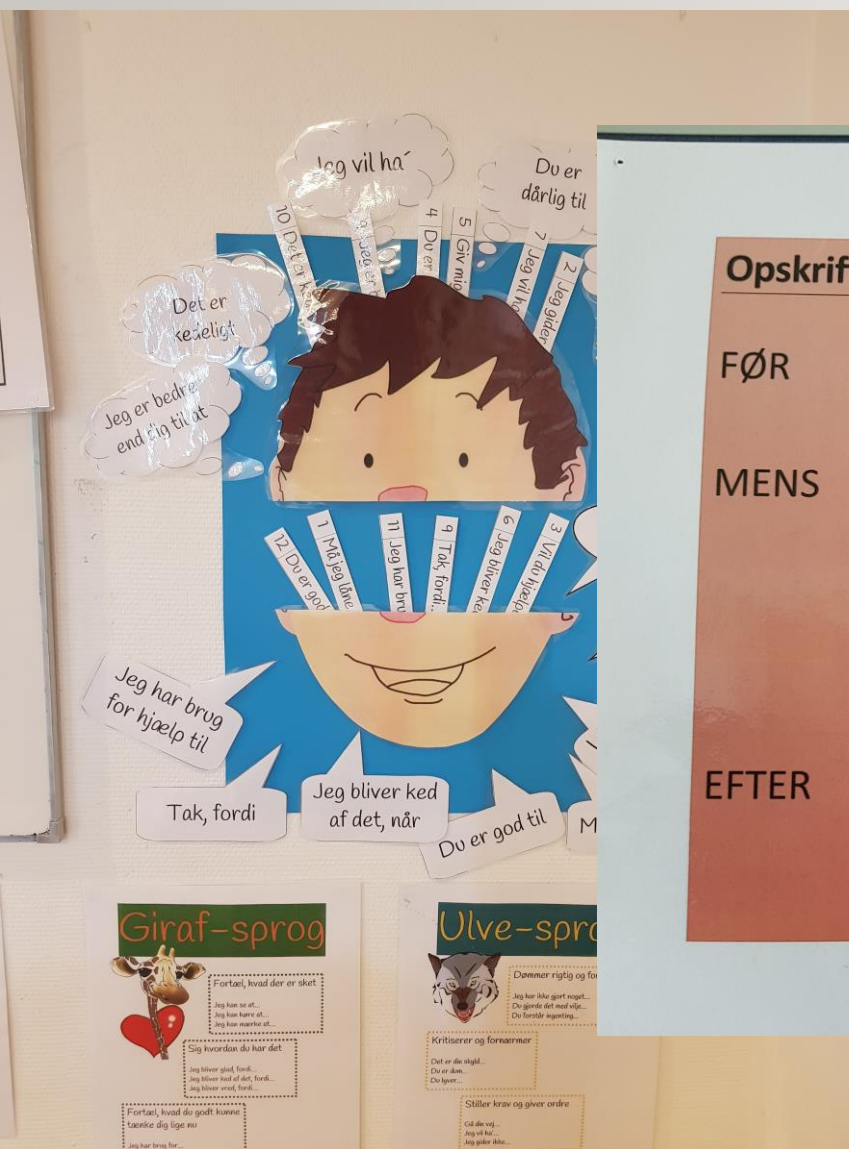
- I høj grad:
- Elever har meget taletid; mulighed for interaktion om fagligt indhold; ekspertrroller, genfortællinger, makkersnak, quiz og byt
- Fokus på betydning: forforståelse, visuel støtte, ordforrådsafklaring
- Fokus på sproget i fagene, primært ordforråd (fagord og førfaglige ord), særligt i naturfag
- Fokus på læsning i forskellige former, læsestrategier

DET GENERELLE BILLEDE

- I nogen grad:
- Modellering af læsning og løsning af opgaver (matematik)
- Stilladsering af skriftsproglig udvikling, særligt ifm. skrivning i forskellige genrer (dansk, historie)
- Interesse for at arbejde genrepædagogisk: fælles læsning og skrivning, modellering, sætningsstartere, arbejde med teksters struktur og sprog

FOTOS FRA UNDERVISNINGSLOKALER

Opskrift til løsning af mat. opgave

FØR	1. Læs overskrifter og se på billederne.
MENS	2. Find spørgsmålet
3. Find vigtig information og markér det
4. Tegn en skitse
5. Regn
EFTER	6. Skriv svaret i en sætning
7. Vurdér dit svar - kan det være rigtigt?

Tidsforbindere

Først lavede vi...

Vi begynder med at...

Vi starter med at..

Derefter...

Så...

Bagefter...

Dernæst

og så...

Til sidst...

Resultatet blev...

Konklusionen er...

DET GENERELLE BILLEDE *FORTSAT...*

- I lavere grad
- Tværsproglig didaktik:
 - anerkendelse
 - på ordniveau med fokus på betydning og transparente ord

SAMMENLIGNER I PÅ TVÆRS AF SPROG?

- 'Ja, fx på tysk, lesen det er næsten det samme på dansk.'
- 'I mandags lavede vi ental-flertal med forskellige ord, ental og flertal, så sagde hun det var ligesom på engelsk, med endelse på.'

Elever fra 7.z

LÆRERSTRATEGIER

Organisering:

- Synligt program med dagens aktiviteter (ingen læringsmål)
- Visuel støtte, særligt i indskoling
- Før-under-efter i matematik
- TL instruction i fremmedsprog; tværsproglig kommunikation (da-ty)
- Tydelighed: fx opsamling på tavlen af 'matematikord'

Interaktion med elever:

- Anerkender, optager og udvider elevernes udsagn
- Opfordrer elever til at ræsonnere selv; fx hv-spørgsmål

Lærer: 'Hvad betyder det når Nils bruger ordet -homo? Noget han ikke kan lide...'

Elev: 'Homo, det er et nedlagt ord'

Lærer: 'ja lige præcis, et nedladende ord'

OPSAMLING: SPROGUDVIKLENDE LÆRINGSMULIGHEDER PÅ NFS

- Stærkt fokus på elevinteraktion
- Der arbejdes generelt meget med ordforråd – og særligt i naturfagsundervisningen
- I danskfaget er der fokus på læsning, ordforråd og skrivning i genrer
- TL instruction i sprogfagene, eksempler på tværspørglig didaktik
- Der arbejdes flere steder med stilladsering af skriftsprog
- Lærere ser flersprogethed som en ressource, men mange synes det er svært at anvende i undervisningen. Når de gør det, er det ofte med fokus på enkeltord.

SPROGSENSIBEL SKOLESTRUKTUR

Sprogsensibel skolestruktur

- Organisering: rammer for sproglig udvikling for alle elever
- Personalets kvalifikationer
- Pædagogisk ledelse med fokus på den sproglige dimension
- Værdibaseret ledelse

ORGANISERING

- Ledelse - med ansvarsområdet sprog
- Kompetencecenter for sprog (SKC) – ‘pædagogisk dynamo’
- Sprogcenter: organiserer supplerende undervisning i DSA, sprogscreening
- Læringscenter
- Specialcenter
- Skolehjemvejleder

‘Stort set alle har en eller anden form for sproglig hat på, og så også noget andet.’

Sprograket, forældreforløb,

KOMPETENCEUDVIKLING

- Internt: SKC tilbyder lærere på 1., 4. og 7.årgang et aktionslærings- og vejledningsforløb med fokus på at understøtte elevernes sproglige udvikling
- ‘On-boarding’: nyansatte lærere sendes på kursus i den sproglige dimension i fagene
- Kompetenceudvikling: sprogområdet prioriteres generelt, men også i dybden, fx diplomuddannelse. SKC kan pege på relevante områder, fx nyankomne.

VÆRDIBASERET LEDELSE

- ‘Skolens DNA’: mangfoldighed og flersprogethed ses som en ressource
- ‘Alle projekter på skolen skal have et sprogligt fokus’
- ‘Tosprogede’, ‘etniske minoriteter’, ‘ressourcestærke’ eller ‘-svage’, ‘sprogsvage’ ... ‘danskere’ eller... ‘tosprogsproblematikere’ - ‘jeg (vi) udfordrer simplificeringen hver gang; uanset hvad vi siger, så kan det blive et dårligt ord. Jeg spørger: *jeg er ikke klar over hvem det er du mener?* En strategi for at undgå stereotyper’

Sprog som nøglen til uddannelse

Sprogsensibel skolekultur

- 'Skolens DNA'
- Fælles sprogsyn (medarbejdere og ledelse)
- Flersprogethed som ressource
- Fysiske rum; udsmykning

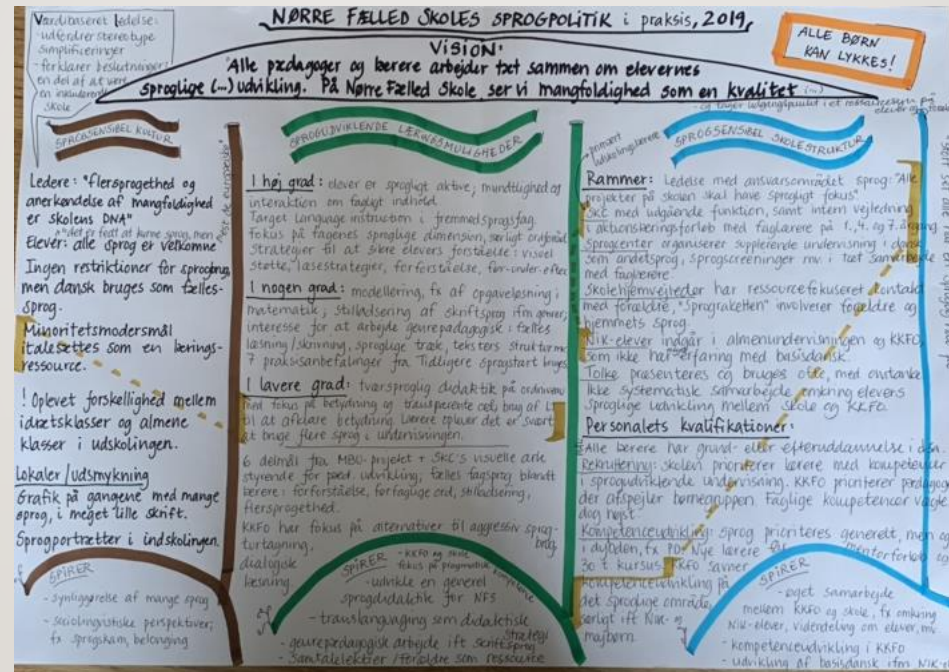
Sprogudviklende læringsmuligheder

- Mulighed for alle elever at tilegne sig fagsprog i tale og skrift
- Sprogudviklende fagundervisning
- Pædagogisk udvikling

Sprogsensibel skolestruktur

- Organisering: rammer for sproglig udvikling for alle elever
- Personalets kvalifikationer
- Pædagogisk ledelse med fokus på den sproglige dimension
- Værdibaseret ledelse

HUSET UNDER PROCESSEN

SPIRER

- translanguaging /anvende flersprogede ressourcer som en didaktisk strategi
- forældre som ressource med samtalelektier
- *synliggørelse af alle sprog på skolen (fremmedsproglærerne)*
- *‘det sproglige kvarter’*
- *Sociolingvistiske perspektiver: sprogskam; belonging; pædagoger i SKC*
- *Ønske om at arbejde genrepædagogisk med stilladsering af skriftsproglig udvikling*